
The Antiphysical Review

Founded and Edited by M. Apostol

146 (2008)

ISSN 1453-4436

Legea achizitiilor publice si cercetarea din Romania

M. Apostol

Department of Theoretical Physics, Institute of Atomic Physics,

Magurele-Bucharest MG-6, POBox MG-35, Romania

email: apoma@theory.nipne.ro

Lumea e plina de papagali. Papagalii se plimba si spun prostii. Asa se naste si se propaga prostia in lume. De la Bruxelles la Roma, de la Paris la Bologna, de la Barcelona la Madrid, tot prin locuri la fel ca ei multicolore, ministri si consilieri itineranti, lectori si invatatori ambulanti, comisari si puzderie de pasaret papagalicesc se plimba si spun prostii. Bucurestiul e infestat de aceasta epizootie pasareasca.

Una din prostiile preferate a acestor papagali este legea achizitiilor publice.

Legea achizitiilor publice (Ordonanta #34 din aprilie 2006 a guvernului Romaniei) se aplica abuziv in cercetarea stiintifica romaneasca. Ca urmare, multe din achizitiile facute in institutele de cercetare din Romania sunt ilegale. Multimi de directori, economisti, juristi, referenti, cercetatori de hirtie, papagali locali care au napadit recent institutiile de cercetare din Romania, sub obladuirea unor agentii vagi si obscure de pe linga ministerul de finante si alte ministere, personaje iliterate si incapabile, care nu stiu nici sa scrie nici sa vorbeasca nici sa citeasca, perfect obtuze, rudimentare, nepoliticoase si obraznice, isi unesc cu frenzie eforturile pentru a bloca achizitiile din cercetare, prin eludarea si abuzul acestei legi.

Motivatia lor in aceasta actiune ilegala este simpla. Viata lor de birocrati nenorociti (adica fara noroc) este viata unor azilanti in sanatoriu. Ei vin la birou, in zilele cind vin, cu doua ore intirziere si pleaca cu doua ore mai devreme. Cum vin se duc la cantina unde se imbuiba cu ciorba de vacuta, mititei si alte pestilentiale. Masa lor la cantina dureaza cam vreo doua ceasuri. Urmeaza desigur, cu regurgitarile de rigoare, o binemeritata digestie cu capul in cafeaua de pe birou, un somnic dulce plin de aghioase pe banii statului. Mintea le este incetosata de glucide, ficatul doare de atitea lipide, doar stomacul, saracu', trage din greu in corpul functionarului din cercetarea stiintifica romaneasca. Nu e de mirare ca nu stiu sa scrie, sa vorbeasca, sa citeasca. Nu mai cunosc nici literele, nici oamenii. Viata lor e o picla groasa, un somn etern al noptii e viata lumii-ntregi.

Acesti directori, economisti, juristi, referenti si cercetatori de carton sunt incapabili sa citeasca un text de lege. Literele le joaca in fata ochilor, cuvintele n-au nici un rasunet in mintea lor arsa de proteine. Daca ii pui sa spuna ce inseamna "achizitie" se bosumfla si devin nervosi. Bolborosesc fara noima frinturi de fraze in graiul lor de papagali. Devin impertinenti si agresivi: "daca nu va place dati-ne in judecata". E de notat ca nu vor afara, vor "in judecata". La judecata ii trag cu ei in vinovatie pe toti sefii si subordonatii lor la un loc. Un sir lung de personaje, atit sus- cit si jos-puse, se nararie. E imposibil ca justitia sa-i declare vinovati: ar fi o catastrofa sociala, un sir de prabusiri in lant. Daca s-ar face, prin absurd, dreptate in Romania, atunci Romania ar diparea de pe harta, ar inceta sa mai existe. Asa ca aceste azilanti sunt asigurati. Pentru ei institutele de cercetare, institutiile publice, administratia sunt instrumente de a jefui bugetul. Sub pretextul ca s-ar face cercetare stiintifica in cutare sau cutare institut de cercetare, directorii, economistii,

juristii, referentii si cercetatorii de mucava isi trag salariile bugetare, sugruma cercetarea si-si continua imbuibarea.

Noaptea, caloriile se aprind in sfirsit in capul unora dintre ei, pentru o secunda, ca un flash scurt si orbitor. Un neuron a luat foc. Am gasit, zice sefu'. Faceti asa! Daca nu faceti asa va amendez. Toata lumea asta animalica e atunci fericita. Si-a gasit in sfirsit linistea. Stomacul s-a mai potolit si el. "Sefu' a zis asa" e formula lor de fericire. Ne-a scapat, bine ca avem cui sa ne supunem, pe cine sa urmam in viata. Formula sefului este ilegală, abuziva, legea este eludata, abuzata. "Daca cercetatorilor nu le place sa ne dea in judecata". Noi sintem uniti. Sefu' e cu noi, noi sintem cu sefii. Or toti sa traim, or toti sa muriti. O masa umana descompusa distrugе cercetarea stiintifica din Romania: masa functionarilor si cercetatorilor de plastic azilanti in sanatoriile de cercetare stiintifica.

Legea achizitiilor publice are multe imperfectiuni, de exprimare, de logica. Este totusi simpla, destul de clara. Nu necesita nici un fel de interpretare, mai ales cind e vorba de achizitii simple, de valoare mica. De exemplu, achizitionarea a doua calculatoare personale, in valoare totala de cca 100 milioane de lei vechi, conform cu planuri si contracte clare de cercetare, de finantare, etc. Legea nu e un text misterios, de filosofie esoterica ce trebuie decodat, hermeneutizat, nici autorul ei un Nostradamus.

Sint cteva scapari in lege destul de fundamentale, dar care nu impiedica punerea ei in practica. De exemplu, legea nu defineste achizitia publica. Nu orice achizitie pe bani publici, adica de la bugetul statului, este achizitie publica. Legislatia europeana care a inspirat legea defineste achizitia publica ca fiind acea achizitie pe bani publici al carui obiect este un bun de utilitate publica, adica un bun la care poate avea acces, intr-o masura mai mica sau mai mare, publicul larg, eventual pe baza unei taxe. Iluminatul public, un parc municipal, un drum, o sosea, o gradinita, etc sunt exemple. Calculatorul personal achizitionat in cercetare nu este un bun de utilitate publica, nu orice persoana de pe strada poate veni sa lucreze la el, nici macar in baza unei taxe. Daca armata achizitioneaza tunuri, desigur pe bani publici, ele nu sunt o achizitie publica, intrucit eu nu ma pot duce la regiment sa trag cu tunu', nici macar daca as plati o taxa convenabila. Cam asta e intelegerea achizitiilor publice, care scapa atit legii cit si armatelor noastre de birocrati papagali. Din capul locului asadar, legea achizitiilor publice n-ar trebui sa se aplice multor achizitii facute in cercetare. Si chiar nu se aplica in Europa la care ne aliniem. Legea chiar prevede ca autoritatile contractante sunt institutii de drept public, adica acele care in raporturile lor juridice sunt subordonate diverselor autoritati publice. Institutele de cercetare nu au astfel de raporturi de subordonare, ele nu fac asadar achizitii publice. Papagalii Romaniei au decis insa abuziv ca legea sa se aplice la toate achizitiile facute in cercetare. Daca achizitionam un creion in cercetarea stiintifica in Romania, trebuie, sustin acesti birocrati, sa aplicam legea achizitiilor publice. Ne supunem, ce sa facem, desi n-am avea de ce. Legislatia romaneasca nu are o definitie a achizitiei publice. Ca urmare acceptam aceasta "interpretare". Din pacate, cum este de asteptat, o interpretare abuziva atrage alte interpretari abuzive, si birocratii insisi se pun singuri in situatia de a nu putea aplica legea.

Legea se deschide cu o serie de definitii si enunturi cam triviale, umflate in cuvinte pretioase din care esential trebuie sa retinem ca pot exista mai multe proceduri de achizitionare: prin licitatie (deschisa sau inchisa), prin "dialog competitiv", prin negociere (cu sau fara anunt public prealabil), prin cerere si selectare de oferte, prin "concurs de solutii". Toate acestea se refera la achizitii publice, asa ca imediat, papagalul care a facut legea simte totusi nevoia sa se delimitizeze de alte achizitii.

Ca urmare apare **Articolul 19** care este fundamental pentru ceea ce ne intereseaza aici. El suna asa: "**Autoritatea contractanta are dreptul de a achizitiona direct produse, servicii sau**

lucrari, in masura in care valoarea achizitiei, estimata conform prevederilor sectiunii a 2-a a prezentului capitol, nu depaseste echivalentul in lei a 5000 euro pentru fiecare produs, serviciu sau lucrarare. Achizitia se realizeaza pe baza de document justificativ care, in acest caz, se considera a fi contract de achizitie publica, iar obligatia respectarii prevederilor prezentei ordonante de urgența se limiteaza numai la prevederile art. 204 alin.2."

"Valoarea estimata conform sectiunii a 2-a" se refera la pretul achizitiei stabilit in functie de buget, de oferta, etc. Echivalentul a "5000 euro" a fost actualizat la "10 000 euro". "Fiecare produs, serviciu sau lucrarare" trebuie probabil intelese in sensul "fiecare tip de produs, serviciu sau lucrarare", conform cu "vocabularul comun al achizitiilor publice" (CPV), care este un cod numeric de produse al comunitatii europene. Art 204 alin. 2 se refera la obligatia de a avea documentul justificativ al achizitie (contractul). Sa observam ca in articolul 19 se vorbeste in principal de "achizitie" nu de "achizitie publica".

Acest articol fundamental nu este aplicat de functionarii cercetarii romanesti. Ei aduna toate achizitiile prevazute pe un an pentru acelasi tip de produs, valoarea lor totala depaseste adesea 10 000 euro, si, ca urmare, fac licitatie sau aplica alte proceduri. Daca eu vreau sa cumpar astazi 2 calculatoare personale de valoare totala cca 100 milioane lei vechi, functionarii mei se uita in planul anual de achizitii, constata ca institutul va trebui sa faca vreo suta de achizitii de calculatoare pe tot anul, in total cca 200 de calculatoare sa zicem, a caror valoare totala depaseste 10 000 euro, si ma obliga sa fac licitatie pentru achizitia mea de 2 calculatoare. Aceasta aberatie contrazice total articolul 19 de mai sus al legii achizitiilor publice. In plus ea este un abuz. Documentatia unei licitatii este voluminoasa, derularea unei licitatii necesita mult timp, adesea licitatia se blocheaza (nici un ofertant nu cistiga), caz in care licitatia se reia sau se apeleaza la alte proceduri, toate dintre exceptiile prevazute de lege la procedura "licitatie" - in nici un caz articolul 19 -, termenul in care eu pot folosi fondurile de achizitie este depasit, eu nu fac achizitie, pierd banii, nu-mi pot desfasura munca, institutul nu-si indeplineste misiunea de cercetare (daca o are). Profesarea acestei ilegalitati a necesitat angajarea unui numar suplimentar de birocrati, cresterea cheltuielilor de regie si a condus la dictatura mintilor bolnave in cercetarea romaneasca. Activitatea principala in cercetarea romaneasca este dusă de cohorte de birocrati aroganti si imbuibati care produc infinite cantitati de celuloza trasa in transa la xerox, la faxuri, la printere, maculata cu semne misterioase, pe care ei nu le intelegh si nici nu le pasa sa le inteleaga. O lepra groasa, o pecingine pestilentiala se intinde pe institutiile de cercetare romanesti: este lepra biocratilor si a falsilor cercetatori.

Directori cu salarii de sute de milioane fac de data asta corp comun cu ultimii referenti cu un salariu de 10 milioane, impotriva legii si a cercetarii stiintifice. Ce-i uneste? Lacomia, frica, nenorocirea, santajul reciproc, nesamtirea, lipsa instructiei, a educatiei. Papagali umplu locul cu dejectiilor lor scirboase.

E o lume trista, bolnava pentru care "o achizitie" este totuna cu "100 de achizitii". Articolul 19 vorbeste clar de singular. Achizitia este un act unic de vinzare-cumparare a unui bun, definibil la momentul actului, pe baza unui contract in care se stabileste un pret, valoarea achizitiei. Un institut de cercetare poate face sute de astfel de contracte anual, pentru un singur produs, sa zicem, calculator personal. Toate astea reprezinta sute de achizitii, nu o achizitie. Articolul 19 trebuie aplicat la fiecare achizitie de acest fel, din cele 100, daca respectiva achizitie se califica (adica valoarea ei este sub 10 000 euro), nu la suma tuturor achizitiilor de acelasi tip. Aceasta logica elementara blocheaza biocratii nostri, le sfideaza mintea naclaita de grasimi joase, ii sperie, ii imbolnaveste, cind o aud urla ca animalele, a neputinta. Nimeni nu poate face nimic. Organismele guvernamentale sint impinzite de acelasi tip de idiotizati, ministrii sint mult mai inapoiati,

guvernele mult mai stupide decit cei mai din urma referenti, justitia este placida, nu intelege, n-o intereseaza, este imposibila si mai e si oarba pe deasupra.

In nebunia lor stupida aceasta lume de functionari bolnavi intoarce adesea lucrurile pe dos, numai sa nu aplice articolul 19 din legea achizitiilor publice. Multe institutii de cercetare, de invatamint fac o singura licitatie la inceput de an, pentru toate obiectele de acelasi tip ce urmeaza a fi achizitionate in cursul acelui an, cu livrari si plati esalonate, si stabilesc un singur contract de achizitie. Valoarea lui depaseste 10 000 euro, licitatia este legala chipurile, achizitia este unica si articolul 19 eludat. Acet tip de tertip poate functiona probabil pentru unele obiecte de achizitie, in anumite imprejurari, dar cert el nu poate functiona pentru calculatoare personale folosite in cercetare. Deoarece principiul achizitionarii de calculatoare in cercetare este principiul performantei. In cursul unui an caracteristicile calculatoarelor de pe piata se schimba mult, in asa fel incit la sfirsitul anului poti sa achizitionezi un calculator mult mai performant decit la inceputul anului, la acelasi pret. Cercetatorii aplică acest principiu economic, cum este natural, asa ca pentru ei nu poate functiona tertipul cumularii la o singura licitatie intrucit la momentul perfectarii contractului - inceputul de an - marfa ce-ar face obiectul achizitiei nu este definibila.

Articolul 19 este pivotal. Dupa el urmeaza partea a doua a legii achizitiilor publice, care descrie procedurile de licitatie si in special exceptiile de la aceste proceduri, cu multe amanunte irelevante, inaplicabile sau chiar contradictorii. Licitatia si alte proceduri se aplică achizitiilor a caror valoare, pentru fiecare achizitie si fiecare tip de produs, depaseste 10 000 euro. Pentru ceea ce discutam aici aceasta parte a legii nu mai intereseaza. Remarcam numai ca sunt foarte multe exceptii de la procedura de licitatie. Trupele noastre de papagali birocrati ai dictaturii prostiei si neghiobiei ar trebui sa inteleaga si ce inseamna regula si ce inseamna exceptia. Regula este un enunt obligatoriu in conditii date. Daca aceste conditii sunt indeplinite dar, din motive conjuncturale, imposibil de prevazut pe deplin, regula nu poate fi aplicata, atunci starea creata este o exceptie. Sa retinem asadar: conditiile regulii sunt indeplinite dar regula nu poate fi totusi aplicata. De exemplu, daca licitatia nu produce nici un cistigatori si timpul nu mai permite alte continuari, situatia devine exceptionala si se aplică alte proceduri.

Din pacate legea achizitiilor publice, ca toate legile Romaniei, are o serie de defecte de exprimare, de logica. A fost si ea scrisa tot de niste imbuibati solemni. Ea este o "lege permisiva" in esenta, ceea ce produce intotdeauna dificultati. Legea trebuie sa fie normativa, in principal, nu "permisiva", adica sa spuna ce trebuie facut si ce nu trebuie facut in conditii date, nu sa insire drepturi. In principiu omul are toate drepturile, legea trebuie numai sa le limiteze. Omul are pina si dreptul sa nu-si exercite drepturile, ceea ce poate deveni o situatie periculoasa, de aceea ea trebuie reglata normativ de lege. De exemplu articolul 19 de mai sus nu trebuie sa spuna "autoritatea contractanta are dreptul de a achizitiona direct...", pentru ca atunci cei pusi sa-l aplică pot invoca dreptul lor de a nu-si exercita dreptul de a achizitiona direct. "Nu ma obliga sa aplic articolul 19, am numai dreptul sa-l aplic, nu obligatia". E drept ca acest drept de alegere, de ne-exercitare a unui drept, incalca drepturile celor ce ar beneficia de exercitarea dreptului de achizitie directa, de aici starea periculoasa: legea da posibilitatea incalcarii drepturilor recunoscute chiar de ea insasi. Posibilitate creata de o exprimare proasta, provenita din incapacitatea acestor papagali "fauritori de legi" de a se exprima corect gramatical. Cum dreptul cercetarilor recunoscut de lege este sa poata sa faca o achizitie directa daca valoarea ei este sub 10 000 euro, atunci cei pusi sa aplică legea trebuie sa respecte acest drept.

In cazul de fata articolul 19 trebuie sa sune "daca valoarea achizitiei este sub 10 000 euro atunci achizitia se face in mod direct, etc, etc. Daca valoarea achizitiei este peste 10 000 euro atunci achizitia se face prin licitatie, cu exceptii, sau alte proceduri, etc, etc." Nici ultimul element nu e specificat explicit in lege, ceea ce poate face legea inoperanta. Mai mult, exprimarea de la articolul 20 este vaga, intrucit ea spune "autoritatea contractanta are obligatia de a atribui contractul de

achizitie publica, de regula, prin aplicarea procedurilor de licitatie deschisa sau licitatie restrinsa", fara a defini explicit "regula" conditiilor de "obligativitate" (de exemplu peste 10 000 euro).

Dar aceste imperfectiuni n-ar trebui sa impiedice intelegerea legii achizitiilor; e drept insa ca ele servesc prostiei sa-si etaleze rautatea, ura si uriciunea. Cohortele de directori, economisti, juristi, referenti si cercetatori de proiecte distrug sistematic si cu metoda cercetarea stiintifica din Romania prin aplicarea abuziva a legii achizitiilor publice. Nu e nimic de facut, nu se poate face nimic. Destinul Romaniei este sa fie distrusa de propriii ei romani. Papagalii nautesc tara.